Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Encarna Ormaetxea Munitxa

Durango, Bizkaia (1921-2013)

Aurkibidea

Biografia

1921ean jaio zen Intxaurrondo auzoko kale-baserri batean, gaur egun Intxaurre Herriko taberna dagoen etxean. Ama Santa Anakoa zuen eta aita Garaikoa. Lau neba-arrebatatik bera izan zen alaba bakarra. La Villako eta Santa Susanako eskoletan ibili zen umetan. Bonbardaketan Santa Anako kanpandorreko eskaileretan ezkutatu ziren etxekoak, eta handik aurrera alde batetik bestera ibili ziren; beraien etxea suntsitu ez arren, Durangotik alde egin zuten. Bere neba Ibaizabal batailoiko kapitaina zelakoan, urte eta erdiz hainbat kartzelatan egon zen eta heriotza-zigorrera kondenatu zuten. Aitaren aldeko amama ere hiru urte eta erdiz Saturrarango kartzelan egon zen. Garaiko senarrarekin Durangora ezkondu zen eta bertan bizi izan da beti. Bi seme izan zituzten.

Zintak

DUR-034

- **Proiektua**: Durangoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Errazti Igartua, Alberto - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2010-06-04
- **Iraupena**: 66 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elortza, Kepa

DUR-035

- **Proiektua**: Durangoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Errazti Igartua, Alberto - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2010-06-04
- **Iraupena**: 33 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Intxaurrondo auzo zaharra

- **Erref**: DUR-034/002
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:01:10. **Bukatu**: 00:03:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Encarnaren jaiotetxea bizitza biko kale-baserria zen. Behia beti izan zuten. Etxe inguruan zuhaitz asko zeuden. Lehengo Intxaurrondo auzoaren itxura azaltzen du.

2. Arginzoniztarren palazioa

- **Erref**: DUR-034/003
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:03:58. **Bukatu**: 00:05:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Encarnaren aita Arginzoniztarren palazioan morroi egon zen, eta nagusiaren kale-baserri bat hartu zuen errentan gero bizi izateko. Palazioa gerran hondatuta geratu zen.

3. Errenta librean hamabi urtez

- **Erref**: DUR-034/004
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:05:53. **Bukatu**: 00:08:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Bere jaiotetxe inguruan indigaztainondo handi bat eta iturria zeuden. Karmeliten ostean soro bat zuten. Gerra denboran, ugazabak burua galdu omen zuen, eta 12 urtez errentarik ez zien kobratu.

4. Neba Ibaizabal batailoiko kapitaina

- **Erref**: DUR-034/005
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:08:20. **Bukatu**: 00:11:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Errentarik gabeko urteen zorraren arazoa konpontzeko jarrera oso ona hartu zuten ugazabak. Aita birritan ezkondu zen. Gerratean, nebari heriotza-zigorra jarri zioten eta 8 urte eta erdiz kartzelan egon zen. Ibaizabal batailoiko kapitaina izatea leporatu zioten.

5. Neba Duesoko kartzelan preso

- **Erref**: DUR-034/006
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:11:05. **Bukatu**: 00:13:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Santoñako Penal del Dueso kartzelan egon zen neba preso. Irailaren lauan, Mesede egunean, euskaldun piloa elkartzen ziren Duesoko kartzelan, Kantabrian, senide presoak ikustera joanda. Soldaduak eta preso sozialak nahastuta zeuzkaten kartzelan.

6. Kartzelako urte gogorrak

- **Erref**: DUR-034/008
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 00:16:00. **Bukatu**: 00:19:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Aita jesuiten erretorearekin Burgosko "Conde de Rodezno" militar ospetsuarekin hitz egitera joan zen, eta semea ez zutela hilko agindu zien konde horrek. Kartzelan gauero fusilatzen zituzten preso batzuk. Semea hil zutela pentsatuz, gurasoak Duesora joan ziren.

7. Nebaren zigorra etxean ere ordaintzen

- **Erref**: DUR-034/009
- **Iraupena**: 0:02:58. **Hasi**: 00:19:05. **Bukatu**: 00:22:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Semea hil zuten ustearekin joan ziren gurasoak Duesora, baina oker zeuden. Semea bizirik zegoen. Isunik ez zuen nebak ordaindu, baina Durangoko familiaren etxea sarritan miatzen zuten. Kalean aurkitutako bi lekukoren aurrean, Guardia Zibilak miatzen zuten etxea. Txerria isilean hil zutelako ere miatu zieten etxea.

8. Umetan lapikoa erre

- **Erref**: DUR-034/010
- **Iraupena**: 0:03:04. **Hasi**: 00:22:03. **Bukatu**: 00:25:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Gerra aurrean, ondo konpontzen ziren Guardia Zibilekin. La Villako eta Santa Susanako ikastetxeetan eskolatu zen Enkarna. Umetan amak lapikoa zaintzen uzten zuenetan, lapikokoa beti erre egiten zitzaion.

9. Aita txapel gorria janztera behartuta

- **Erref**: DUR-034/014
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:29:29. **Bukatu**: 00:31:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Aita Garaikoa eta ama Santa Anakoa zituen. Aita igeltseroa zen. Bonbardaketa ostean, aita txapel gorria janztera derrigortu zuten.

10. Durangoko plazara

- **Erref**: DUR-034/015
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:31:24. **Bukatu**: 00:34:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Enkarna Durangoko plazara joaten zen etxeko gauzak saltzera. Batez ere porruak eramaten zituen. Ospetsuak omen ziren Durangoko porruak. Etxean esnea sobran bazuten San Frantziskoko mojei saltzen zieten.

11. Eraztun dotorea

- **Erref**: DUR-034/016
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:34:11. **Bukatu**: 00:36:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Mezetara Santa Anako elizara joaten ziren. Nola janzten zen gogoratzen du. Soldevillaren bitxi-dendan erositako inizialdun eraztuna ere gogoan du.

12. Bonbardaketa kanpandorrean

- **Erref**: DUR-034/018
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:38:19. **Bukatu**: 00:40:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Bonbardaketa egunean, Santa Anako kanpandorreko eskaileratan egon zen Enkarna. Jende piloa egon zen egun guztia eskaileratan: batzuk negarrez, beste batzuk errezatzen. Bere etxeak ez zuela txakur txiki bat (5 pezeta zentimo) balio, baina bonbardaketan osorik geratu zela dio Enkarnak.

13. Aita-amak eta umea metrailatu eta hil

- **Erref**: DUR-034/020
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:42:29. **Bukatu**: 00:43:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Gogoan du gerra garaian Herritxu parajean abioiek egindako erasoa. Andre-gizon batzuk eta euren umea metrailatuta nola hil zituzten ikusi zuen.

14. Aita garbiketa lanetan derrigortuta

- **Erref**: DUR-034/021
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:43:55. **Bukatu**: 00:45:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Enkarnaren aita garbiketa eta berreraikitze lanetan derrigortuta erabili zuten.

15. Artoa Imazeko errotara

- **Erref**: DUR-034/023
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:48:17. **Bukatu**: 00:50:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Patatak, babarrunak, taloa eta morokila ez zuten falta izan gerraostean. Imazeko errotara eramaten zuten artoa ehotzera. Errotariak artotan kobratzen zuen bere lana.

16. Gosearekin arbia jaten

- **Erref**: DUR-034/024
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 00:50:57. **Bukatu**: 00:53:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:
Gerraosteko gosetean kaletar batzuk jateko arbi eske etortzen ziren. Aberatsak beti salbatzen direla dio Enkarnak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-10-24

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com